

of Robert Lepage, of aan al die andere lachwekkende pogingen tot multimediale podiumkunst). Anders dan in de muziek of de beeldcultuur is er zelfs niet eens een minimale 'technificatie' van de podiumkunst mogelijk zonder dat het getoonde ogenblikkelijk ophoudt podiumkunst te zijn. Denk- of doenbaar is alleen een encenering van het conflict tussen theater of dans en techniek. Daartoe volstaat het trouwens om op een podium ook een scherm te plaatsen en er beelden op te projecteren: meteen verandert het podiumgebeuren in een archaisch, volslagen oneigentijds evenement. Deze over-zichtbare kloof tussen podiumkunst en beeldscherm kan men met meer of minder intelligentie regisseren; ze overbruggen, laat staan opheffen, is hoe dan ook onmogelijk.

Ik gebruikte zoëven de uitdrukking beeldcultuur, maar dit alom ingeburgerde woord is nog te zeer een erfenis van een afgesloten periode. We zouden eigenlijk al lang moeten gewend zijn geraakt aan termen als 'cameracul-

tuur' of 'Vertovisme'. Zovele jaren na *The Man With The Movie-Camera* denken we echter nog altijd dat een cameraman beelden schiet en een filmregisseur selectief plaatjes aaneenrijgt. We zouden zo onderhand toch beter kunnen weten. Uit de door de videorecorder gedemocratiseerde camera-ervaring kan ieder van ons immers leren dat de camera gedurig datgene wat we in alle naïviteit 'de werkelijkheid' noemen, geheel en al herschept. Deze (de/re-)constructieve techno-praxis vindt in de act van de – thans gedigitaliseerde – montage haar reflexieve verlengstuk. Want pas tijdens het bekijken van de gemaakte opnamen is het voor een menselijk oog mogelijk om werkelijk te (be)zien wat de camera neutraal registreerde, en vervolgens in dit 'optische onbewuste' (W. Benjamin) overeenkomstig zekere ordeningscriteria tussen te komen. De constructivistische knip-en-plak-praktijk is hier met andere woorden synoniem met een inhaalbeweging van de kant van de mens tegenover de visuele overmacht van het apparaat,

dat de gebruiker dan ook tegelijk wel en niet bedient.

5. De cameracultuur heeft de podiumkunst volledig geabsorbeerd en haar zo als eigenstandige expressie- en representatiematrix volkomen uitgehold. De juistheid van deze stelling valt overigens alweer gemakkelijk (in) te zien. Men dient er zich gewoonweg van te vergewissen dat in een doordeweeks Hollywood-product de acteurs meestal naturalistisch-realistisch acteren *maar niet zo overkomen*. Camerastandpunt en close-ups – om slechts de meest banale filmische feiten te noemen – verknippen de naturalistische speelstijl en veranderen bij voorbeeld een eenvoudige blik-voltwijfels in een intrigerend schouwspel. Het ge-laat wordt raadselachtig door de fijne lijntjes rond de mond, of het vestigt als vanzelf de aandacht op twee blauwe ogen: microbewegingen worden leesbaar, details overwoekeren het beeld, (toe)kijken wordt een kwestie van een door seconden geritmeerde fascinatie. Door

Tetsuo II / Shinya Tsukamoto

